

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. V. Judicium quo sit Discretio non esse certum, & infallibile, nisi ad sit expressa revelatio. Ad rectè discernendum inter varios spiritus per modum artis multa requiri. Quaedam ad id regulae ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

CAPUT V.

Judicium quo fit Discretio, non esse certum & infallibile, nisi adsit expressa revelatio. Ad rectè discernendum inter varios Spiritus per modum artis multa requiruntur. Quaedam ad id regule praescribuntur.

I. **Q**UOD in fine praecedentis Capitis diximus, nullam certam & evidentem regulam dari, quā discerni spiritus possint, id paulò fufius & distinctius tractandum est, antequam de singulis spiritibus differamus, ut è saebris, in quas multi impingere & labi solent, initio operis Deo juvante evadamus. Norunt omnes in hac palæstra exercitati dubiae quaestionis esse, sitne evidens vel obscurum, certum vel incertum illud iudicium, per quod spiritus discernuntur, sive dono specialis gratiae id fiat, sive per modum artis & doctrinae. In cujus rei explicatione ut ordinatim procedamus, de illo primùm, quod fit per gratiam Spiritus sancti, agendum est, quod sanè certum & infallibile videtur esse, sicut est prima & summa veritas, quae ipsum suggerit & inspirat. Nihilominus dicendum est, hoc iudicium non esse evidens per evidentiam rei in se, sive in causa; quia causa est occulta, & non conceditur iudicanti visio perspicua & intuitiva illius spiritus, cujus instinctum dijudicat, sive bonus sive malus ille sit: neque per evidentiam ab effectu, quia si posset ab effectibus evidenter cognosci, non esset ad tale iudicium gratia specialis necessaria. Afferendum item est, non esse propriè & formaliter certum, quia esset assensus fidei, cui proprium est, certitudinem habere cum inevidentia; vel esset assensus propheticus per expressam revelationem, de cujus ratione est divinae auctoritati & veritati inniti. At hoc iudicium fit per instinctum Spiritus sancti sine expressa revelatione, & qui hoc modo discernit spiritus, non est certus Deum esse, qui ipsum movet ad ita iudicandum, nec id alteri proponit, ut de fide credendum: ex quo fit, ut iudicium certum non proferat, atque interdum decipi possit, quod aliquando prophetis contigisse magnus Gregorius testatur. (a) Quia verò Spiritus sanctus non movet speciali instinctu, nisi ad id quod re ipsa verum & certum est, potest hoc iudicium infallibile dici ex parte principii moventis, ac proinde materialiter

(a) *Hom. 1. in Ezech.*

certum: quamvis in eo qui iudicat nulla sit certitudo, quia prorsus ignorat, aut saltem dubitat, an illud iudicium ex motione & directione Spiritus sancti procedat.

II. Quod si adsit expressa revelatio cogitationum cordis, cujuscunque modi illa sit, aderit proculdubio certitudo, firmus scilicet assensus & firma adhesio intellectus ad objectum; ut enim docet Angelicus Doctor (b) agens de prophetia, duplici modo mens prophetae à Deo instruitur, vel per expressam revelationem, vel per occultum instinctum, quem interdum humanae mentes etiam nescientes patiuntur, ut scribit Augustinus (c): & in hoc nulla est certitudo. Quae verò expressè revelata sunt, maximam habent certitudinem, & quoad revelata, & quoad ipsam revelationem. Hinc Abraham paratus fuit ad filium suum unigenitum immolandum (d), quod nullatenus fecisset, nisi certè & evidenter cognovisset; id sibi à Deo revelatum & imperatum fuisse. Jeremias quoque cum sanctae civitatis excidium praedixisset, & hac de causa additus morti pro se deprecaretur, Scitote, inquit, (e) & cognoscite quòd si occideritis me, sanguinem innocentem trahetis: in veritate enim misit me Dominus ad vos, ut loquerer in auribus vestris omnia verba haec. Erat ergo Propheta persuasivissimus, se Deo revelante accepisse verba, quae populo locutus est, cujus certitudinis rationem reddens Bernardus ait: (f) *Pessimae matris ignorantiae pessimae iidem filiae duae sunt, falsitas & dubietas, illa miserior, ista miserabilior; perniciosior illa, ista molestior. Cum loquitur spiritus, cedit utraque: & est non solum veritas, sed & certa veritas. Est quippe veritatis ille spiritus, cui contraria falsitas est. Est & sapientiae, quae cum sit candor vitae aeternae, & ubique attingat propter munditiam suam, obscurum ambigui non admittit. Hoc donum quosdam eximiae sanctitatis viros à Deo percepisse manifestum est. Sancti Patres veteris Testamenti à Deo illustrati facile cognoverunt Angelos sibi apparentes à Deo esse: imò Hieronymus in cap. 3. Isaiae constitutos asserit in populo Judaeorum sacerdotales gradus, qui prophetias & pseudoprophetas discernere, & intelligere, quinam de spiritu Dei, qui de contrario loquerentur. Sub lege autem Evangelica innumera-biles proferre possem, qui hac gratia singulariter praediti intimos cordis recessus penetrabant, omnes diaboli insidias detegebant, cunctosque*

(b) 2. 2. qu. 171. a. 5. (c) *Lib. 2. de Gen. ad lit. c. 17.*
(d) *Gen. 22.* (e) *Jer. 26: 15.* (f) *Ser. 17. in Cant.*

instinctus accuratissime discernabant. Euthymius Abbas (g) internos Monachorum suorum motus ex externo aspectu veluti per speculam cognoscebat, clarè perspicuus, cum quibus quisque cogitationibus deceraret, quas superaret, & à quibus diabolico instinctu superaretur. Theodorus Archimandrita (h) oblatum sibi argenteum calicem affabre elaboratum noluit accipere, quia Discretionis spiritu etiam ad insensibilia se extendente cognovit fabricatum fuisse ex stula argentea mulieris peccatricis. Eodem spiritu imbutus Ven. Alphonus de Oroasco ordinis S. Augustini (i) nunquam induci potuit, ut Magdalenam à Cruce Cordubensem, cujus vitæ singularis fama totum repleverat orbem, alloqueretur; tandemque innotuit, eam spiritu superbiam delusam fuisse. Idem ei accidit cum Moniali Lusitana, quæ stigmata in manibus, pedibus, & latere ficta ostentabat. Petrum quoque de Pedrola, quem tanquam prophetam omnes colebant, ad suum colloquium admittere noluit, cum alioquin benignissimus esset: & hic postea à supremo fidei tribunali extremo supplicio punitus fuit. Joannes à Cruce magnus Carmeli restaurator (k), cujusdam Monialis, quæ scientiam scholasticam pacto cum dæmone inuito affectu cum peritioribus magistris disputabat, fraudem & imposturam detexit. In Catharina Senensi (l) cognitio prophetica & discretio mirabilis fuit, nihil enim eâ absente agebant domestici, quod illi cæleretur: secretas etiam cordium cogitationes ita ipsis indicabat, ac si eas in proprio corde versaret. Fatetur de se ingenuè P. Raimundus, quod cum sancta Virgo aliquid in illo reprehenderet, ipsa se excusare conanti dixit: *cur mihi negas pater, quod evidentiis cerno, quam tu ipse qui id cogitas? In Seraphica ac verè Theodidacta Virgine Theresia tanta erat certitudo, quod ejus revelationes à Deo essent, ut in relatione suæ conscientie Confessario suo scripserit (m):* „ Diebus „ quibus quiesca sum & mente in Deum fixa, „ quamvis in unum coirent quotquot sunt literati „ & sancti, meque omni tormentorum genere afficerent, nunquam induci potero ut credam dæmonem auctorem revelationum mearum esse, „ neque possem hoc credere, etsi maxime id vellem. Subdit post hæc: „ Tametsi certò credam „ hujusmodi visiones à Deo esse, nihil tamen om-

„ nino agerem, nisi eorum iussu, qui mei curam „ habent. Omitto plura his similia, quæ in gestis Sanctorum adeò frequenter occurrunt, ut ex iis prolixus liber conscribi possit.

III. Si autem Discretio fiat per modum doctrinæ ex regulis & conjecturis prudenter applicatis, atque omnibus circumstantiis accuratè perpensis, cum signis & præceptionibus innitatur non excedentibus probabilitatem, hinc manifestè inferitur, semper judicium fieri cum formidine & incertitudine. Porro si regulis & signis, quæ per discursum ad ferendum judicium adhibentur, judicantis peritia, rerumque usus, & longa experientia acceperint, haberi profectò poterit moralis quædam certitudo; sed non adeò firma, ut omnem excludat dubitationem. Illud verò advertendum, quòd, licet Discretio in ferendo judicio de his quæ in alio fiunt, minus certa videatur, quàm de his quæ judicans in seipso experitur; quia tamen affectus ad res proprias mentem à recto facile abducit, tutius est ab alio potius quàm à se probari spiritus, omnemque instinctum ad prudentem directorem referre. In tanta denique judicii incertitudine & obscuritate ne rector animarum in sathanæ laqueos impingat, seque & alios temerè prolatà sententià in discrimen salutis conjiciat, præscribendæ quædam regulæ sunt ab eo diligenter servandæ, ut cautè & prudenter in re tanti momenti procedat.

1. Quia omne bonum desursum est, & sine Dei gratia omnes conatus nostri inutiles sunt, ipsius auxilium humili prece ante omnia implorare oportet, ut mittat desuper spiritum sapientiæ & intellectus, qui depulsa caligine mentem illustret, æternæque veritati faciat semper inhærere, quæ nec fallere nec falli potest.

2. Cum scriptum sit (n), *lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis*: fitque sacra Scriptura, sicut ait Apostolus (o), *divinitus inspirata utilis ad docendum, & ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus*; sufficiens apparatus ad spirituum discretionem in ea proculdubio reperitur, atque ideo regulæ in ea contentæ expendi debent. Nam ut optimè observat auctor commentationum in Epistolas Pauli apud Ambrosium (p), *Quæcumque Apostolorum & Domini dictis congruunt, ea bene dicta habenda sunt & retinenda: ab his autem, quæ inimica fidei videntur, abstinendum. Solent enim spiritus immundi fallaciter*

Gg 2 quasi

(g) Cyrillus Mon. in ejus vita. (h) Apud Surium. 22. Apr. (i) Jo. Marquez vita ejus c. 23. (k) Lib. 2. vita ejus cap. 33. (l) Apud Surium Apr. 29. (m) Ribera vita ejus lib. 4. c. 26.

(n) Ps. 118. (o) 2 ad Timor. 3. 16. (p) In ep. 1. ad Theof. c. 5.

quasi per imitationem dicere bona, & inter hæc sub-
inducere prava, ut per hæc quæ bonæ sunt, accepto
ferantur & mala: ut quia unius spiritus dicta pu-
tantur, non discernantur ab invicem: sed per id quod
licitum est, commendetur illicitum, auctoritate no-
minis, non ratione virtutis. Eandem regulam
tradidit Aelredus Abbas S. Bernardi discipulus.

(q) Ut error humanus, ait ille, vel demonum sugge-
stio certo examine, ac sancti Spiritus possit revelati-
one discerni; præfixa est fidei regula, præscripta
spei promissa, promulgata charitatis præcepta, ut
quæcumque sententia occurrens animo his non conve-
nire probetur, eam aut fallaciæ demonum, aut hu-
mano errori incumstanter adscribas: quæcumque ve-
rò à sacris paginis convenienter elicitæ vel ad fidem
erudit, vel ad spem erigit, vel ad charitatem accen-
dit, ipsam & à sancto Spiritu sacris literis inser-
tam, & ab eo tibi revelatam non dubites. Quam-
vis autem in sacris literis optima ad discernendos
spiritus institutio contineatur; non sunt tamen
omittenda sanctorum Patrum documenta, quæ
solida & utilia sunt; & nos multa in hoc tracta-
tu dabimus ab his studiosè collecta.

3. Considerare attento animo oportet, quid
fiat in proprio corde, ut ex illo aliorum cordium
motus utcumque cognoscantur, sicut scriptum
est (r), „Intellige quæ sunt proximi tui ex te
ipso. Nam sicut Gerson præclare scribit (s),
„probare spiritus per modum artis & doctrinæ
„nemo perfectè potest per solam sacræ Scriptu-
„ræ eruditionem, qui non etiam expertus sit in
„semetipso variam affectionum spiritualium
„pugnam, tanquam ascenderit nunc in cælos,
„nunc descenderit in abyssos, & viderit mirabi-
„lia Dei in profundo. Nam qui navigant mare
„hoc mysticum diversarum affectionum quasi
„collidentium se fluctuum, enarrant mirabilia
„ejus. Inexpertus autem talium quid novit eo-
„rum? Hæc Gersonis consideratio prudentif-
sima est; cum enim sacra Scriptura, & sancti Pa-
tres singulares eventus non attingant, experientia
rerum magistra certius docebit, quâ ratione re-
gulæ generales casibus particularibus sint appli-
candæ.

4. Ad hanc experientiam accedere necessariò
debet omnium virtutum usus & praxis, sine qui-
bus nemo potest ad Discretionis perfectionem
pervenire. Quid enim factò opus sit in quolibet
instinctu, nemo meliùs scire potest, quàm qui
dicit ex his quæ passus est experientiam. Huius

regulæ auctor est Richardus Victorinus. „Prius,
inquit (t), „nos oportet in singulis virtutibus
„exerceri, & quid in unaquaque possimus, expe-
„riri, quam possimus de omnibus plenam scien-
„tiam percipere, & de singulis sufficienter judi-
„care. Multa quidem de discretione legendo,
„multa discimus audiendo, multa ex infito nobis
„rationis iudicio; veruntamen nunquam de hac
„ad plenum erudimur sine experientiæ magiste-
„rio. Post omnes sequi oportet, qui de omni-
„bus judicare debet. Primum ergò est, ut fataga-
„mus singulis virtutibus studium frequens im-
„pendere, quod dum facimus, necesse est nos se-
„piùs cadere: oportet ergò nos sæpè resurgere,
„& per frequentem lapsum addicere quâ vigi-
„lantia, quâ cautela oporteat virtutum bona ac-
„quirere, vel custodire. Sic sic dum longo usu
„virtutum disciplina addiscitur, quandoque mens
„diù exercitata ad plenam morum discretionem
„perducitur.

5. Cognitio, ut docet S. Thomas (u), aliter
invenitur in homine, quàm in Deo & in Angelis:
homo enim obtenebrato intellectu veritatis noti-
tiam per discursum habet, undè accidit ei dubita-
tio & difficultas in discernendo & iudicando. In
Deo autem & in Angelis nulla huiusmodi diffi-
cultas reperitur, quia in eis est simplex notitia ve-
ritatis absque discursu & inquisitione. Cùm igitur
homo hac simplici cognitione careat, propriam
imbecillitatem præ oculis semper habere, & qua-
cumque polleat experientiâ, prudentiâ, ac naturali
capacitate, non ei inniri debet, sed soli Christo,
in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ
Dei. Si in spiritu gratiæ ejus spirituum examen
cum cordis humilitate instituat, rectum erit ju-
dicium, ipse enim dixit (x), „Qui sequitur me, non
„ambulat in tenebris, ipse discretor est cogitationum
& intentionum cordis: ipse via, veritas, & vita.

6. Humilitas necessaria est, ne quis decipia-
tur, & ut omnia ad prudentem directorem defe-
rantur. Ideò Christus admonuit nos (y), ut cavea-
mus, ne lumen quod in nobis est, tenebræ fiant;
hoc est, ne mens quæ obedientiâ & humilitate
comitantibus pro lumine nobis est, superbiæ, pro-
prijque iudicii tenebris, veluti caligine, offunda-
tur. Monitum quoque sapientis est (z), „Ne imi-
tari prudentiæ suæ. Cassianus vitæ spiritualis ma-
gister eximius, Nullo, inquit (a), alio vitio tam præ-
cipitem diabolus Monachum pertrahit ac perducit ad
mora

(q) Serm. 1. inc. 13. Isai. (r) Eccl. 31. 18. (s) De
prob. spirituum.

(t) De præp. ad contempl. c. 67. (u) De verit. q. 24.
artic. 3. (x) Joan. 8. 2. (y) Luc. 11. 35: (z)
Prav. 3. 5. (a) Collat. 2. cap. 11.

mortem, quam enim neglectis consiliis seniorum in suo iudicio persuaserit ac definitione, doctrinam considerare. Hoc documentum exactissime observabat S. Abbas Dorotheus, qui de seipso sic scribit. „Quando eram in cœnobio, exponebam „omnia seni Abbati Joanni. Nunquam enim „præsumebam facere quidpiam absque illius sententia. Accidit aliquando, ut cogitatio mea mihi suggereret: nunquid hoc tibi dicturus est senex? quid vis ipsi molestus esse? & reponebam cogitationi: Anathema tibi, & iudicio tuo, & intelligentiæ tuæ, & prudentiæ tuæ, & scientiæ tuæ, quia id quod nosti, à dæmonibus nostri: Abibat igitur & senem interrogabam, acciditque nonnunquam, ut id ipsum mihi quod cogitaveram, responderet. Tum mihi mea suggererebat cogitatio. Quid ergo? ecce id ipsum est quod dixi: & reponebam isti cogitationi: sed nunc bonum est, nunc à Spiritu sancto est. Nam quod tuum est, id malum est, à dæmonibus est, à statu passionibus obnoxio est. S. Teresa, ut Luiscus Legionensis in præfatione operum eius testatur, timida & maxime circumspicenda in suis revelationibus esse solebat, vitamque suam non ex his solis, sed ex directione superiorum, ne deciperetur, instituebat. Et merito, ut mellissimus Doctor ad Ogerium scribit (b) quia qui se sibi magistrum constituit, stulto se discipulum subdit.

7. Cum aliqua suggestio mentem perturbat, labor inutilis est, in eâ discutiendâ tunc immorari, mulcis enim & inextricabilibus difficultatibus involutus animus, vix se poterit ab earum molestia expedire. Pravis item affectibus carere debet, Deumque solum, non suum commodum, suamve inclinationem respicere, qui cupit cogitationes & instinctus absque errore discernere. Neque enim potest rectum iudicium ferre, qui suis sensibus & cupiditatibus adhæret. Audiendus hac de re optimus præceptor Gregorius Magnus. (c) „Hæc sapientiâ, inquit, non turbulenta atque „confusa, sed tranquilla corda replentur. Benè „ergo de ea dicitur, quia abyssus dicit, Non est „in me: & mare loquitur, Non est mecum. Ac „si apertè diceretur, perturbatæ mentes eo ipso „clamant, quoniam à verâ sapientiâ longè divise „sunt, quo quietæ non sunt. Supercecidit ignis, ait Propheta (d) passionum scilicet animum incendientium, & non viderunt solem; mens etenim cupiditatibus cæcata præsentem lucem veritatis non intuetur.

8. Simpliciter rectè discernere cupienti neces-

saria item est, & ut abhorreat à multis & superfluis considerationibus, objectionibus, ratiocinationibus: solaque regula æternæ veritatis sit mensura iudicii sui, non proprium institutum, non principia naturalia, non aliorum exempla: alioquin semper confusus & perplexus erit, & novæ semper emergent difficultates. Nihil pejus, inquit Chrysostomus, (e) quàm humanis rationibus spiritualia subicere. Et alius quidam dixit. (f) non regnat spiritus Christi, ubi dominatur spiritus Aristotelis.

9. Non solum respicere sedulo oportet, actiones, ad quas homo impellitur, sint in se bonæ & conformes Præceptis Dei & Ecclesiæ, sed etiam an sint conformes gratiæ & lumini, aliisque divinis perceptionibus, quibus ille à Spiritu S. agitur & pertrahitur. An ordinem divinæ circa se providentiæ, viamque sibi præfixam constanter ac fideliter sequatur, sine ullo respectu ad seipsum. An gratiæ à Deo acceptæ, atque ejusdem efficacitæ actiones ejus consentiant, sitque stabilis & immobilis in sua vocatione. Diversæ enim sunt viæ, per quas Deus non tam ducit, quàm trahit animas ad se: si quis verò à semita sua aberrat, in infinitos errores incidit. Perversi spiritus indicium est, cum mens infirma & invalida ad ardua & excelsa Deo non trahente conscendere nititur, cum vix in imo consistat. Ideò Apostolus ad Corinthios scribit, (g) Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat, & ad Ephesios, (h) Obsecro vos ut digne ambuletis vocatione quâ vocati estis cum omni humilitate, & mansuetudine, & patientia. Quòd si quis ad statum sublimiorem vocari se sentiat, non desit gratiæ Dei; sed caveat illusiones.

10. Quia latentes cogitationes, cordisque secreta scrutari non possumus, certius ac præcipuum internæ motionis principium ab operibus desumendum est dicente Domino, (i) à fructibus eorum cognoscetis eos, cujus dicti rationem reddens ait, non potest arbor bona malos fructus facere; neque arbor mala bonos fructus facere. Igitur ex fructibus arbor, ex operibus homo cognoscitur. Iudicium mentis, inquit Chrysostomus, (k) operatio est hominis, quoniam factis ostenditur, quicquid cordis secreto concipitur. Hoc signum Judæis calumniantibus pro seipso proposuit Redemptor noster dicens, (l) Ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me. Rursum

Gg 3

Chry-

(e) Hom. 24. in Joan. (f) Absalon Abb. ser. 4. de Adv. ven. (g) 1 Cor. 7: 20. (h) Eph. 4: 1. (i) Matt. 7: (k) Hom. 12. in variis Matthei locis. (l) Joan. 5: 36.

(b) Bern. ep. 87. (c) Lib. 18. mor. c. 25. (d) Ps. 57.

Chrysoſtomus: (m) „A facie nemo videt, quis
 „habeat ſpiritum immundum, vel quis habeat
 „ſpiritum ſanctum. Nam ſi viſibilis eſſet, non
 „decepiſſet. Venit Montanus dicens, ſpiritum
 „ſanctum habeo. Venit Manichæus dicens,
 „ſpiritum ſanctum habeo, non fuit autem ma-
 „niſeſtum. Ne igitur plures ſeducerentur, dicit:
 „quando venerit Paraclitus ſpiritus veritatis,
 „qui à Patre procedit, ille inducet nos in
 „omnem veritatem. Si quem igitur videritis di-
 „centem, ſpiritum ſanctum habeo, & non lo-
 „quentem Evangelica, ſed propria, iſ à ſe ipſo
 „loquitur, & non eſt ſpiritus ſanctus in ipſo.
 Eleganter, ut ſolet, Auguſtinus: (n) „Quid
 „enim attendo quid ſonet, cum video quid co-
 „gitet? & tu, inquis, vides quid cogitet? Facta
 „indicant. Nam oculus in conſcientiam non pe-
 „netrat. Attendo quid agat, & ibi intelligo
 „quid cogitet. Non enim fructus oſtenditur niſi
 „in factis. Unde dictum eſt. Ex fructibus eo-
 „rum cognofceſtis eos.

Libet autem in fine huius Capituli ad traditas
 regulas hoc documentum attexere, quòd quam-
 vis ſingulæ pro diſcernendis ſpiritibus peculia-
 rem institutionem contineant, ſingulæ tamen per
 ſe non ſufficiunt, niſi aliæ ſimul adhibeantur.
 Notavit hoc Gerſon dicens, Fallit unum ſignum
 vel pauca, ſi non in unum plura conglobaverimus.
 Ita enim tradit Tullius, ita Boëthius, ita Ariſto-
 teles in conſequentiali cauſa faciendum. Omnium quo-
 que circumſtantiarum connexio attendenda, ex
 qua rerum exacta cognitio plurimum pendet.

CAPIT VI.

*Spiritus ſive inſtitutus Divinus quid ſit.
 Quot & quibus modis animam excitet
 & moveat. Traduntur regule, & indi-
 cia, quibus à diabolico diſcerni poſſit.*

I. Ex eſſe ſpiritus, atque hos ad tres arctari,
 divinum ſcilicet, diabolicum, & huma-
 num, & nos ſupra concluſimus, & Caſſianus af-
 firmat dicens: (a) Illud ſanè præ omnibus noſſe
 debemus, tria cogitationum noſtrarum eſſe principia,
 id eſt ex Deo, ex diabolo, & ex nobis. Poſtquam
 igitur de Diſcretionem ſpirituum quædam genera-
 liter prænotavimus, de ſingulis ſpiritibus ſingil-
 latim, & primùm de Divino tractandum eſt.

Spiritus Divinus eſt motio interior animæ ſi-

(m) Hom. de ſpiritu ſancto. (n) In Pſal. 149.

(a) Caſſ. col. 1. c. 79.

ve inſpiratio, quæ à Deo procedit, & ad virtu-
 rem ac ſanctitatem impellit. Eſt locutio interna
 Dei, de qua ſic diſſerit S. Bernardus. (b) Felix &
 beata anima qua venas ſuſurri divini percipit in ſilen-
 tia, frequenter iterans illud ſamuelis, Loquere Domi-
 ne, quia audit ſervus tuus. Ergo tacentibus nobis Deum
 intus audiamus loquentem, & ſuadentem de regno ſuo,
 tanto utilius, quanto ſubtilius per internam inſpira-
 tionem. Dicitur etiam adventus ſponſi & viſita-
 tio Verbi, eodem mellifluo Doctore hoc do-
 cente ex propria experientia. (c) Da mihi animam
 quam frequenter Verbum ſponſus inviſere ſoleat, cui ſa-
 miliaritas auſum, cui guſtus ſamem, cui contemptus
 omnium otium dederit: & ego huic incontinenter aſſi-
 gno vocem pariter & nomen ſponſæ. Et poſt pauca.
 Fateor & mihi adventaſſe Verbum, in inſipientia di-
 co, & plures. Cumque ſapius intraverit ad me, non
 ſenſi aliquoties eum intravit. Adeſſe ſenſi, aſſuiſſe re-
 cordor, interdum & præſentire potui introitum eius,
 ſentire nunquam, ſed ne exitum quidem. Nam unde
 in animam meam venerit, quovè abierit deſino tam di-
 mittens: ſed & qua vel introierit vel exierit, etiam
 nunc ignorare me fateor, ſecundum illud, Neſcis un-
 de veniat, aut quò vadat. Nec mirum tamen, quia
 ipſe eſt, cui dictum eſt; Et veſtigia tua non cognof-
 ſcentur. Sanè per oculos non intravit, quia non eſt
 coloratum: ſed neque per aures, quia non ſonuit: ne-
 que per naves, quia non aëri miſcetur, ſed menti;
 nec inſecit aërem, ſed fecit: neque vero per fauces,
 quia non eſt manſum vel hauſtum: nec tactu comperi-
 illud, quia palpabile non eſt. Qua igitur introiit?
 An forte nec introiit quidem, quia non deſoris introiit?
 Neque enim eſt unum aliquid ex iis, qua foris ſunt.
 Porro nec de intra me venit quoniam bona eſt, &
 ſcio quoniam non eſt in me bonum. Aſcendi etiam ſu-
 perius meum, & ecce ſupra hoc Verbum emittens. Ad
 interioris quoque meum curioſus explorator deſcendi, &
 nihilominus infra inventum eſt. Si foras aſpexi, ex-
 tra omne exterius meum comperi illud eſſe: ſi vero in-
 tus, & ipſum interioris erat. Et cognovi verum quidem
 eſſe quod legeram, Quia in ipſo vivimus, move-
 mur & ſumus: ſed ille beatus eſt, in quo eſt ipſum,
 qui illi vivit, qui eo movetur. Hæc Bernardus, à
 quo ſi quaeras, unde ergò verbum ad iſſe cognov-
 erit, ſi omnino inſeſtigabiles ſunt viæ ejus:
 reſpondebit tibi ſigna præſentia ejus ex his, quæ
 operatur in anima, clariffimè manifeſtari. Sed
 de his mox ſermo erit.

II. Motio autem ſive inſpiratio divina multi-
 pliciter fit, quia multifariè multiſque modis lo-
 quitur Deus ſervis ſuis. Aliquando per ſeipſum
 immediatè, eum ſine alicujus miniſterio ipſe cor
 noſtrum movet excitans in eo bonas cogitatio-

nes

(b) Serm. de ſex ſpiritibus. (c) Ser. 74. in Cant.